

*Załącznik
do Uchwały Nr LIII/427/2010
Rady Miejskiej w Łowiczu
z dnia 21 stycznia 2010 r.*

URZĄD MIEJSKI W ŁOWICZU

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla miasta Łowicza**

Styczeń 2010

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Wykonawca:

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Ekologii Miast w Łodzi

90-568 Łódź, ul. Lipowa 73

Autor:

Maria Zawadzka-Kos

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

SPIS TREŚCI

1. Podstawa formalna wykonania pracy	4
2. Cel programu	4
3. Rodzaje azbestu i oddziaływanie na środowisko i zdrowie człowieka	4
4. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”	6
5. Przepisy prawne dotyczące postępowania z materiałami i odpadami zawierającymi azbest	10
6. Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	13
7. Informacje zawarte w wojewódzkim, powiatowym i gminnym planie gospodarki odpadami	17
8. Charakterystyka miasta	18
9. Bilans materiałów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta Łowicza – stan aktualny	21
10. Prognozowane ilości wytwarzanych (usuwanych) odpadów zawierających azbest oraz przewidywane koszty ich usuwania i unieszkodliwiania	26
11. Harmonogram i koszty realizacji zadań	27
12. Możliwości pozyskiwania środków finansowych	32
13. Podsumowanie	34
14. Wykorzystane materiały	34
15. Załączniki	36

Spis załączników

1. Wykaz firm, które uzyskały decyzje Starosty Łowickiego na prowadzenie działalności w zakresie demontażu, zbierania i transportu materiałów zawierających azbest na terenie miasta Łowicza
2. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
3. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
4. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone
5. Wzór oznakowań wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest
6. Karta ewidencji odpadu
7. Karta przekazania odpadu

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

1. Podstawa formalna wykonania pracy

Podstawą formalną wykonania pracy polegającej na opracowaniu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza” stanowi UMOWA NR 376/09 zawarta w dniu 29 października 2009 r. pomiędzy Gminą Miasta Łowicza – Urzędem Miejskim w Łowiczu a Ośrodkiem Badawczo – Rozwojowym Ekologii Miast w Łodzi.

2. Cel programu

Celem Programu jest:

- usunięcie z terenu Gminy miejskiej Łowicz do 2032 r., stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie u mieszkańców miasta negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych azbestem i ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko oraz doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych i norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom Łowicza w zgodnej z obowiązującymi przepisami prawa realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych.

3. Rodzaje azbestu i oddziaływanie na środowisko i zdrowie człowieka

Nazwa azbest stosowana jest dla minerałów o włóknistej budowie, naturalnie występujących w przyrodzie, które wykazują dużą odporność na wysoką temperaturę, działanie czynników chemicznych i ścieranie, właściwości dźwiękoszczelne oraz znaczną wytrzymałość na rozciąganie. Azbest jest izolatorem termicznym i elektrycznym. Dzięki takim właściwościom znalazł on zastosowanie w produkcji ok. 3000 różnych wyrobów (m. in. azbestowo-

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

cementowych, włókienniczych, ciernych), przy czym podstawowy udział, w ogólnej ilości wytwarzanych materiałów zawierających azbest, miały wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie (85% całkowitego wykorzystania w gospodarce).

Uwzględniając zawartość azbestu w wyrobie, stosowane spoiwo i gęstość wyrobu, wyroby podzielono na dwie klasy:

Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 , określane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu (do 100%). Wyroby „miękkie” łatwo ulegają uszkodzeniom, co powoduje znaczną emisję włókien azbestowych do otoczenia. Do tej grupy należą m. in.: koce gaśnicze, materiały i wykładziny cierne, szczeliwa plecione.

Klasa II – obejmująca wyroby o gęstości powyżej 1000 kg/m^3 , określane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe znajdujące się w wyrobach „twardych” są silnie związane i nawet przy mechanicznych uszkodzeniach stosunkowo niewielka ich ilość przedostaje się do otoczenia. Zagrożenie występuje podczas mechanicznej obróbki (cięcie, wiercenie otworów) wyrobów „twardych” oraz podczas zrzucania z wysokości. Do tej grupy należą bardzo rozpowszechnione w kraju płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty „karo” używane do pokrywania dachów, a także płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielorodzinnym na terenach osiedli miejskich.

W Polsce w latach 80-tych w ciągu roku wykorzystywano ok. 100 tys. ton azbestu. W tym okresie ostatecznie zostało udokumentowane działanie rakotwórcze azbestu. Ze względu na jego szkodliwe działanie na zdrowie w 1999 r. wprowadzono w naszym kraju zakaz stosowania azbestu.

Szkodliwy wpływ azbestu na organizm związany jest przede wszystkim z narażeniem na wdychanie powietrza, w którym zawieszona są włókna azbestu. Stopień negatywnego oddziaływania zależy głównie od liczby włókien, które zatrzymane zostały w płucach oraz od ich właściwości fizycznych (najgroźniejsze są włókna długie i cienkie docierające do końcowych odcinków układu oddechowego, gdzie pozostają do końca życia, stanowiąc potencjalne zagrożenie powstania zmian chorobowych nawet po wielu latach).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może spowodować wystąpienie szeregu schorzeń w obrębie układu oddechowego takich jak: łagodne zmiany opłucowe, pylica azbestowa, rak płuc, międzybłoniaki opłucnej i otrzewnej oraz raka płuc.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż przy narażeniu pozazawodowym, tj. podczas przebywania w pobliżu wyrobów zawierających azbest, realne zagrożenie występuje tylko w przypadku uszkodzonej struktury wyrobu, gdy włókna azbestowe uwalniane są do powietrza atmosferycznego.

Dostępne dane wskazują, że azbest obecny w wodzie pitnej nie wykazuje szkodliwego działania na zdrowie. Z tego względu zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych przed okresem ich technicznego zużycia nie jest konieczne.

4. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (Program) przyjęty przez Radę Ministrów 14 lipca 2009 r. jest aktualizacją przyjętego w 2002 r. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Wyznaczone w „Programie usuwania azbestu...” cele zostały utrzymane, w tym cel główny - całkowite usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów azbestowych do **2032 roku**, przy czym składowanie przyjmuje się jako jedyną metodę unieszkodliwiania.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w ciągu 24 lat, wynikających ze zmian gospodarczych i społecznych, związanych m.in. ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Nadal nie jest znana dokładna ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie kraju. Oszacowania przeprowadzone w 2003 r. wskazywały, że na terenie Polski użytkowano ok. **15,5 mln ton** wyrobów zawierających azbest.

W okresie od 2003 do 2008 r. tempo usuwania wyrobów zawierających azbest było niższe od zakładanego w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski”. Do 2008 roku usunięto ok. 1 mln ton takich wyrobów, oszacowano więc, że w 2009 roku użytkowanych jest jeszcze ok. **14,5 mln ton** wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Przyjęto, że w kolejnych latach unieszkodliwiane będą następujące ilości odpadów zawierających azbest:

- w latach 2009-2012 ok. 28% odpadów (4mln ton),
- w latach 2013-2022 ok. 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023-2032 ok. 37% odpadów (5,4 mln ton).

Zwykle przyjmuje się, że trwałość wyrobów wynosi ok. 30 lat, z tego względu termin całkowitego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest ustalono na koniec 2032 roku. Azbest traktowany jest jak odpad niebezpieczny.

Przyjęte wartości oznaczają, że przewiduje się iż najwięcej odpadów zawierających azbest (37%) zostanie usuniętych w ostatnim okresie realizacji Programu od 2023 do 2032 roku, nieco mniej – 35% w drugim okresie (od 2013 do 2022 roku), a w okresie (od 2009 do 2012 roku) – 28%.

Przyjęto, że całkowity koszt realizacji Programu w latach 2009-2032 wyniesie ok. **40,4 mld zł**. Obejmuje on: środki własne właścicieli nieruchomości, środki inwestorów, środki z budżetu państwa i środki jednostek samorządu terytorialnego. Do oszacowań przyjęto następujące założenia:

- pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest, koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia wytworzonych odpadów wyniesie ok. 40 mld zł,
- wybudowanie 56 składowisk (lub kwater) na których będą składowane odpady zawierające azbest wyniesie ok. 260 mln zł,
- wspieranie przez Ministra Gospodarki (środki budżetowe): opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, działań edukacyjno-informacyjnych i monitoringu Programu będzie kosztować 53,2 mln zł,
- 40 mln zł pochodzących ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych będzie na opracowywanie i aktualizację planów usuwania wyrobów zawierających azbest i działania edukacyjne.

Szacowany koszt usuwania wyrobów zawierających azbest ponoszony przez właścicieli nieruchomości wynosi 40 mld złotych. Istniejące możliwości zredukowania kosztów z tym związanych dotyczą wsparcia finansowego kosztów ponoszonych podczas: demontażu, transportu i unieszkodliwienia usuniętych wyrobów zawierających azbest. Koszty nowych pokryć dachowych i elewacyjnych pokrywane są w pełni przez właścicieli obiektów.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie w Programie nowego instrumentu, polegającego na umożliwieniu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm. Warunkiem przeprowadzenia takich działań będzie odpowiednie przeszkolenie takiej osoby, posiadanie odpowiednich środków technicznych oraz incydentalność wykonywanej pracy. Wymagać to będzie przygotowania niezbędnych zmian legislacyjnych oraz finansowania stosownych szkoleń na poziomie lokalnym.

W Programie określono pięć działań, a w ich ramach zadania oraz odpowiedzialnych za ich wykonanie. Terminy realizacji wszystkich działań zawarto w okresie od roku 2009/2010 do 2032.

Tab. 1. Główne kierunki działań

Działanie	Zadania realizujące	Odpowiedzialny
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz oczyszczanie terenów nieruchomości	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, -przeprowadzenie szkoleń, -zorganizowanie akcji wywozu odpadów azbestowych z terenu gminy na składowisko lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym, -finansowe wsparcie gmin w zakresie organizowania akcji wywozu odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych	- właściciel nieruchomości, - jedn. samorz. terytorialnego-gminy, - jedn. samorz. terytorialnego-gminy, -NFOŚiGW, WFOŚiGW
Usuwanie wyrobów z dużych obiektów budowlanych i oczyszczanie terenu nieruchomości	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, -zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów azbestowych z terenu gminy, powiatu na składowisko lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, -finansowe wsparcie gmin, powiatów w zakresie organizowania akcji wywozu odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, -wsparcie finansowe dla jednostek	-właściciel obiektów budowlanych, -jedn. samorz. terytorialnego, gminy, powiaty -NFOŚiGW, WFOŚiGW -Minister Gospodarki

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

Działanie	Zadania realizujące	Odpowiedzialny
	samorz. terytorialnego w opracowywaniu gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest, -aktualizacja gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	-jedn. samorz. terytorialnego
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych –połączenie z innymi działaniami (m.in. termomodernizacja, przebudowa gospodarstwa rolnego)	-usuwanie wyrobów zawierających azbest, - finansowe wsparcie gmin, powiatów w zakresie organizowania akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów azbestowych lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, -uruchomienie preferencyjnych kredytów w zakresie usuwania wyrobów azbestowych, termomodernizacji obiektów budowlanych	-właściciele obiektów budowlanych, -NFOŚiGW, WFOŚiGW -BOŚ S.A., WFOŚiGW
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów i terenów użyteczności publicznej oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby azbestowe	-wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczenia z azbestu obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, -usuwanie wyrobów zawierających azbest, -finansowe wsparcie gmin w zakresie: oczyszczania z azbestu, wywozu odpadów azbestowych lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych, - uruchomienie preferencyjnych kredytów w zakresie oczyszczania z azbestu obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest,	-Minister Gospodarki -właściciele obiektów budowlanych, - NFOŚiGW, WFOŚiGW -BOŚ S.A., WFOŚiGW
Budowa składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest oraz urządzeń do przetwarzania odpadów zawierających azbest	-budowa składowisk odpadów azbestowych i uruchamianie urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest	-inwestorzy, jedn. samorz. terytorialnego

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Zakłada się, że do 2012 r. zostanie zakończona rzetelna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i dane ze wszystkich gmin zostaną wprowadzone do WBDA. Wsparcie na opracowywanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest przewidziano do końca 2015 r.

Zebrane dotychczas informacje dotyczące procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie kraju nie są pełne, co sprawia trudności w przeprowadzeniu oceny stopnia realizacji w zaplanowanych w Programie działaniach i zadaniach.

Dane dotyczące stopnia realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski” przedstawia przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4. 03. 2008 r. „Raport z realizacji w latach 2003-2007 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”.

Analiza finansowania działań związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych wykazała, że w latach 2003-2007 wydano na ich realizację prawie 2 mld zł. Wsparcie finansowe przeznaczone na ten cel, głównie w postaci udzielonych kredytów preferencyjnych oraz w mniejszym zakresie - dotacji wyniosła ok. 80 mln zł., co stanowi ok. 4 % poniesionych kosztów. Autorzy raportu wskazują, że zbyt niskie wsparcie finansowe na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest były główną przyczyną opóźnień w realizacji Programu.

5. Przepisy prawne dotyczące postępowania z materiałami i odpadami zawierającymi azbest

Ustawy

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z: 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 120, poz. 1252, Nr 210, poz. 2135; z 2005 r. Nr 10, poz. 72, z 2009 r. Nr 20, poz. 106).
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 41, Nr 92, poz. 881, Nr 93, poz. 888, Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 113, poz. 954, Nr 163, poz. 1362 i 1364, Nr 169, poz. 1419, z 2006 r. Nr 12, poz. 63, Nr 133, poz. 935)
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj Dz. U z 2007 r. Nr 39, poz. 251, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z: 2007 r. Nr

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

- 88, poz. 587, z 2008 r. Nr 138, poz. 865, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 666)
4. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych- (tj Dz. U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1222)
 5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie zmiany ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1458, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z:2006 r. Nr 63, poz. 441).
 6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464, Nr 227, poz. 1505, Z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr 79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070)
 7. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (tj Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 143, poz. 1196, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, Nr 190, poz. 1865, z 2004 r. Nr 49, poz. 464, z 2005 r. Nr 113, poz. 954, z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 133, poz. 935).
 8. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (tj Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671, zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 97, poz. 962, Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 90, poz. 757, Nr 141, poz. 1184, z 2006 r. Nr 249, poz. 1834, z 2007 r. Nr 176, poz. 1238, Nr 192, poz. 1381).

Akty wykonawcze

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833, ze zmianami ogłoszonymi w Dz. U. z 2005 r. nr 212, poz. 171769, z 2007 r. Nr 161, poz. 1142, z 2009 r. Nr 105, poz. 873).
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 280, poz. 2771).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033).
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206).

Zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* – odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* – odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* – opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

- 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U z 2006 r. Nr 30, poz. 213).

Zarządzenia

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).

Dyrektywy i decyzje

2. Dyrektywa Rady 67548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16. 08. 1967, str. 1; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)
3. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09. 1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317).
4. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. We 263 z 29. 09. 1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264).
5. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

6. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349).
7. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 2130).
8. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16. ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35).
9. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228).
10. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).

6. Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Obowiązujące przepisy dotyczące postępowania z materiałami i odpadami zawierającymi azbest określają liczne obowiązki i zadania w tym zakresie dla:

- organów samorządowych,
- właścicieli/zarządców nieruchomości na terenie których znajdują się materiały azbestowe
- przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest.

Obowiązki gminy

- informowanie mieszkańców gminy o szkodliwym działaniu azbestu i materiałów zawierających azbest oraz obowiązku usuwania go przez właścicieli/zarządców nieruchomości,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

- zbieranie informacji przekazywanych przez właścicieli/zarządców nieruchomości o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, a także o wyrobach, których wykorzystywanie zostało zakończone,
- coroczne przekazywanie wojewodzie informacji przez wójta/burmistrza/prezydenta o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest (informacja powinna być złożona do 31 marca za poprzedni rok).

Procedury określające sposób postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest usystematyzowano w następujących grupach:

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Do najważniejszych zadań właścicieli lub zarządzających nieruchomościami, na których znajdują się wyroby zawierające azbest mają obowiązek:

- Przygotowania w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (załącznik nr 2) a następnie do sporządzania oceny w terminach wynikających z przeprowadzenia pierwszej oceny (tj. po pięciu latach przy dobrym stanie technicznym wyrobów lub po roku jeśli stwierdzono drobne uszkodzenia). Wyroby o znacznym stopniu uszkodzenia powinny być niezwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel/zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego w ciągu 30 dni od jej sporządzenia. Drugi egzemplarz powinien być zachowany przy dokumentacji obiektu budowlanego.

- Przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest (załącznik nr 3 i/lub załącznik nr 4). Informacja o wynikach inwentaryzacji powinna być przekazana wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu dla miejsca znajdowania się obiektu z wyrobami azbestowymi. Informacje powinny być przekazywane co roku, co pozwoli na aktualizację danych w tym zakresie.

W przypadku, gdy w obiekcie, instalacji, urządzeniu znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości $< 1000 \text{ kg/m}^3$ (wyroby „miękkie”) lub gdy zawierają krokydolit oraz jeśli znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach właściciel powinien przygotować plan kontroli jakości powietrza.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Właściciel lub zarządca ma obowiązek identyfikacji ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest, które powinny być uwzględnione przy przygotowaniu „Oceny..” i informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do zaangażowania na wykonanie prac związanych z zabezpieczeniem lub usuwaniem wyrobów azbestowych firmy posiadającej stosowne zezwolenie na prowadzenie takiej działalności. Właściciel ma również obowiązek zgłoszenia robót budowlanych, polegających na usuwaniu materiałów zawierających azbest na 30 dni przed ich rozpoczęciem do terenowego organu administracji architektoniczno-budowlanej. Po zakończeniu prac właściciel powinien uzyskać pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót polegających na oczyszczeniu z azbestu i przechowywać je przez okres 5 lat razem z dokumentacją budynku.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zawartymi w ustawie o odpadach, wykonujący prace polegające na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest jest wytwórcą powstałych odpadów. Wykonawca zamierzający wytwarzać powyżej 100 kg odpadów niebezpiecznych rocznie, zobowiązany jest do opracowania programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest i zatwierdzenia go przez właściwego wojewodę lub starostę. Wytwórca odpadów wytwarzający w ciągu roku poniżej 100 kg odpadów niebezpiecznych zobowiązany jest, na 30 dni przed rozpoczęciem działalności, do złożenia właściwemu wojewodzie lub staroście informacji o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi. Przystępujący do prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu materiałów zawierających azbest powinien przygotować plan pracy, zawierający m.in. dane o rodzaju i ilości azbestu, sposobów usuwania azbestu oraz ograniczania uwalniania się pyłu. Powinien być również opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Pracownicy zatrudnieni przy pracach związanych z usuwaniem lub zabezpieczaniem azbestu powinni przejść stosowne przeszkolenie w zakresie postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. W celu zapewnienia prawidłowej ewidencji odpadów wytwórca odpadów przygotowuje

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

dokumentację wypełniając Kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 6) oraz Kartę przekazania odpadu (załącznik nr 7). Wytwórca odpadów zobowiązany jest do przekazywania odpadów do unieszkodliwienia poprzez składowanie na składowisko posiadające stosowne zezwolenie, przed przeprowadzeniem robót powinna być zawarta umowa z zarządzającym składowiskiem.

Procedura 4. prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Podczas prowadzonych prac należy podjąć szereg czynności zapewniających eliminację lub minimalizację zagrożenia dla środowiska w tym m. in.:

- ogrodzenie i oznakowanie terenu taśmami ostrzegawczymi i tablicami z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem” (załącznik nr 5) lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”,
- szczelne opakowanie usuniętych odpadów azbestowych w folie z polietylenu,
- oczyszczenie strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Posiadacz odpadów prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest powinien posiadać stosowne zezwolenie właściwego starosty na prowadzenie takiej działalności.

Transportujący odpady na składowisko powinien spełnić wiele wymogów (w tym m. in. posiadanie: karty przekazania odpadu wraz z potwierdzeniem jego przejęcia, świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych, przez kierowcę zaświadczenia ADR, dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych).

Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Zarządzający składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest powinien posiadać zezwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji składowiska i kontroli przeprowadzonej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie a miejsce deponowania oznakowane.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest i poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni zdeponowanych odpadów. Składowisko lub jego wydzielona część jest zamykana po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie poniżej 2 m od terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu.

7. Informacje zawarte w wojewódzkim, powiatowym i gminnym planie gospodarki odpadami

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (KPGO 2010)

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 omawiając prognozę i cele określone dla gospodarki odpadami azbestowymi powołuje się na ustalenia określone w przyjętym przez Radę Ministrów „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Zaznaczono również, że dokument zostanie poddany aktualizacji w 2007 r.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (PGOWŁ 2011)

W Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 przedstawione zostały dane z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego o rodzajach i ilości wyrobów zawierających azbest wg stanu na dzień 31. 12. 2006 r. Z danych wynika, że pod koniec 2006 r. na terenie Województwa Łódzkiego wykazano ponad 2 mln Mg oraz ok. 800 km wyrobów zawierających azbest. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane w tym zakresie dla Powiatu Łowickiego.

Powiat Łowicki

Osoby fizyczne

- płyty faliste: 3 890 358,0 m²

- płyty płaskie: 21 388,0 m²

- rury i złącza: 75 663,0 m

- pozostałe wyroby: -

Podmioty gospodarcze

14 582,7 m²;

596,0 m²

-

-

W PGOWŁ 2011 podkreślono, że demontażem wyrobów zawierających azbest mogą zajmować się tylko firmy posiadające stosowne zezwolenie wydawane przez starostę. Usunięte wyroby azbestowe mogą być unieszkodliwiane poprzez deponowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych. Wymieniono dwa działające na terenie Województwa Łódzkiego składowiska przyjmujące tego rodzaju odpady:

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

- składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce, Gmina Radomsko, Powiat Radomszczański, zarządzane przez Transport Metalurgia Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko,
- kwatera odpadów niebezpiecznych na składowisku odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne „Bagno-Lubień” w gminie Kleszczów, powiat bełchatowski (wg informacji przedstawionych w bazie azbestowej składowisko jest w trakcie likwidacji).

Zwrócono również uwagę na dwa problemy brak wsparcia ekonomicznego dla właścicieli wyrobów azbestowych oraz zbyt małą ilość składowisk przyjmujących wyroby azbestowe.

Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łowickiego na lata 2008-2012

W planie powiatowym przedstawiono dane o ilościach materiałów zawierających azbest znajdujących się w poszczególnych gminach podkreślając, że są one niepełne. Z 10 gmin należących do Powiatu Łowickiego inwentaryzacje przeprowadzono w 7 gminach, trzy gminy: Gmina wiejska Łowicz, Domaniewice i Kocierzew Południowy nie przedstawiły danych w tym zakresie. Z informacji z pozostałych 7 gmin (miasto Łowicz, Bielawy, Chaśno, Kiernoza, Łyszkowice, Nieborów, Zduny) wynika, że na terenie Powiatu Łowickiego znajduje się: 1 448 151 m² i 17 763,8 Mg płyt azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie oraz ponad 42 km rur azbestowych.

Powyższe ilości nie są zgodne z przedstawionymi w PGOWŁ 2011. Prawdopodobnie wynika to z różnicy w źródłach danych o ilościach wyrobów azbestowych. W PGOWŁ 2011 dane pochodzą z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, ilość płyt azbestowych dla Powiatu Łowickiego przedstawiono w m² (3 926 924,7 m²). Źródłem danych przedstawionych w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łowickiego są urzędy gmin a dane o ilościach płyt azbestowych przedstawiono w jednostkach powierzchni – m² oraz w jednostkach masy – Mg. Istotnie większa ilość rur i złączy (ponad 75 km) oraz większa dla płyt azbestowych, pokazana w planie wojewódzkim świadczy o tym, że nie wszystkie informacje w tym zakresie zostały przekazane do urzędów gminnych. W PGOWŁ 2011 pewne dane dotyczące ilości płyt przedstawionych w jednostkach powierzchni i w sztukach zostały ujednoczone, tzn. zamienione na jednostki masy. Nie podano jednak informacji o zastosowanych przelicznikach, co również przyczynia się do braku zgodności i trudności w weryfikacji danych z planu powiatowego z danymi ujętymi w planie wojewódzkim.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Dane dotyczące ilości odpadów zawierających azbest wytworzonych w latach 2004-2006 przez firmy posiadające decyzje Starosty Łowickiego zatwierdzające programy gospodarowania odpadami niebezpiecznymi wskazują, że w 2004 r. nie wytworzono odpadów zawierających azbest, w 2005 r. powstało 5,15 Mg takich odpadów, a w 2006 r. – 5,69 Mg. Przy utrzymaniu takiego tempa usuwania wyrobów azbestowych, bez wsparcia finansowego ze strony samorządów, nie będzie możliwa likwidacja wszystkich materiałów zawierających azbest do 2032 roku.

Plan gospodarki odpadami dla miasta Łowicza w latach 2004-2011

W planie gospodarki odpadami dla miasta Łowicza przedstawiono tylko informację uzyskaną z Powiatowego Inspektoratu nadzoru budowlanego w Łowiczu z której wynika, że w latach 1999-2004 na terenie Łowicza nie prowadzono prac remontowych czy budowlanych, w wyniku których powstały odpady zawierające azbest.

8. Charakterystyka miasta

Położenie geograficzne i warunki przyrodnicze

Łowicz położony jest w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Gmina miejska Łowicz jest jedną z 10 gmin należących do Powiatu Łowickiego, pozostałe gminy tworzące powiat to: Bielawy, Chaśno, Domaniewice, Kiernozia, Kocierzew Południowy, gmina wiejska Łowicz, Łyszkowice, Nieborów i Zduny. Miasto Łowicz graniczy w południowo-zachodniej części z gminą wiejską Łowicz, w części północnej na niewielkim odcinku z gminą Chaśno i w części północno-zachodniej z gminą Nieborów. Powierzchnia zajmowana przez miasto wynosi 23,42 km². Największy udział ze względu na sposób użytkowania zajmują użytki rolne - 55,7%, następnie tereny mieszkaniowe i zabudowane – 18,0%, lasy i tereny zielone – 6,7%, tereny przemysłowe – 3,2%.

Łowicz położony jest na północnym skraju Równiny Łowicko-Błońskiej w południowej części makroregionu wschodniego Nizy Polskiego, gdzie głównym elementem strukturalnym jest Niecka Mazowiecka. Na terenach miasta dominują utwory odkładane w czasie zlodowaceń Odry i Warty (na północ od rzeki Bzury – gliny zwałowe, w części południowej – osady piaszczyste). Teren miasta znajduje się w zlewni rzeki Bzury wraz z dopływami rzek: Zwierzyniec, Zielkówka, Uchanka, Bobrówka, oraz sieć kanałów i rowów melioracyjnych.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Sytuacja gospodarcza i demograficzna

Zakres działalności prowadzony przez przedsiębiorstwa produkcyjne obejmuje szereg branż, wśród których największe znaczenie odgrywa:

- przetwórstwo owocowo-warzywne,
- branża mleczarska,
- branża zbożowa, piekarnicza, paszowa,
- branża spożywcza,
- przemysł lekki,
- budownictwo i energetyka,
- produkcja tworzyw sztucznych i opakowań,
- handel.

Z informacji udostępnionych przez Urząd Miejski wynika, że w latach 2000-2008 liczba ludności Łowicza zameldowanej na pobyt stały i czasowy wynosiła:

- 2000 r. – 32 002
- 2001 r. – 31 789
- 2002 r. – 31 625
- 2003 r. – 31 439
- 2004 r. – 31 276
- 2005 r. – 31 078
- 2006 r. – 30 879
- 2007 r. – 30 724
- 2008 r. – 30 533

Przedstawione dane wskazują, że liczba ludności Łowicza w ostatnich ośmiu latach zmniejszyła się o ok. 4,6%. Gęstość zaludnienia na koniec 2008 roku wynosiła 1303 mieszkańca na 1 km².

Obszar Łowicza podzielony został na jednostki pomocnicze – osiedla. Zgodnie z Uchwałą Nr XXXVII/212/2004 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 30 grudnia 2004 r. utworzono na terenie miasta następujące osiedla:

1. Osiedle „Korabka” – obejmujące ulice:

Akacyjowa, Brzozowa, Gen. Bortnonowskiego, Gen. Bołtucia, Cebertowicza, Cicha, Dębowa, Dolna, Grunwaldzka, Gen. Grzmot Skotnickiego, Grabowa, Klonowa, Krótka, Kwiatowa,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Legionów, Lipowa, Magnoliowa, Małyszce, Ogrodowa, Poznańska, Północna, Spółdzielcza, Strzelecka, Wierzbowa, Zielona, A. Krajowej, Żołnierska, Cegielniana, Chełmońskiego, Jordana, Jeżewskiego, Korczaka, Gen. Kutrzeby, Listopadowa, Lokalna, Matejki, Makuszyńskiego, Piekarska, Przelotna, Przemysłowa, Strzelczewska, Zagrodowa, Blich, Seminaryjna. Kiernozka, Kopernika, Płocka, Południowa, Nadburzańska Dolna , Nadburzańska, Sochaczewska, Warszawska (do mostu Warszawskiego), Zamkowa;

2. Osiedle „Stare Miasto” – obejmują ulice:

Mostowa, Osiedle Tkaczew, 3 Maja, Tkaczew, Pijarska, Wegnera, Browarna, Boczna, Chopina, Konopackiego, Panieńska, Stary Rynek, Zduńska, Basztowa, 11 Listopada, Gen. Klickiego, Magazynowa, 1-go Maja, Osiedle Reymonta, Pałacowa, Parkowa, Aleje Sienkiewicza, Turystyczna, Aptekarska, Błonie, Bohaterów Września, Napoleońska, Rotstada, Plac Koński Targ;

3. Osiedle „Zatorze” – obejmujące ulice:

Baczyńskiego, Bajana, Bolesława Chrobrego, Dedala, Filtrowa, Ikara, Jagiellońska, Kresowa, Niciarniana, Osiedle Szarych Szeregów, Polna, Poprzeczna, Skalskiego, Skarżyńskiego, Jana Sobieskiego, Warchałowskiego, Wschodnia, Żwirki i Wigury, Dworcowa, Gdańska, Wyszogrodzka, Bolimowska, Osiedle M. Konopnickiej, Iłowska, Wyzwolenia, Warszawska (od stacji PKP do Mostu), Arkadyjska, Nieborowska;

4. Osiedle „Stefana Skarżyńskiego” – obejmujące ulice:

Akademicka, Kaliska (do ul. Stefana Starzyńskiego), Stefana Starzyńskiego, Nowa, Pasaż Władysława Grabskiego;

5. Osiedle „Nowe Miasto” – obejmujące ulice:

Osiedle Noakowskiego, Kurkowa, Osiedle Broniewskiego, Gen. Sikorskiego, Stanisławskiego, Ciemna, Batalionów Chłopskich, Bielawska, Bonifraterska, Długa, Dominikańska, Koszarowa, Podrzeczna, Świętego Floriana, Świętojańska, Nowy Rynek, Plac Przyrynek, Kozia, Wąska, Sybiraków, Bernardyńska, Broniewskiego, Kanoniczna, Krakowska;

6. Osiedle „Przedmieście” – obejmujące ulice:

Bawelniana, Błonie, Jedwabna, Kolejowa, Kaliska (od ul. Starzyńskiego), Lniana, Powstańców 1863 r., Welniana, Wiejska, Włókiennicza, Cebrowskiego, Chmielińskiej, Czajki, Katarzynów, Kaźmierczaka, Klimeckiego, Książacka, Łyszkowicka, Motylińskiego, Oczykowskiego, Podleśna, Radziecka, Rybackiego, Tarczyńskiego, Wspólna, Wygoda, Zaciszna, Zgoda, Zielna, Dziewiarska, Fabryczna;

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

7. Osiedle „Kostka” – obejmujące ulice:

Osiedle Kostka, Łódzka, Makowiska, Prymasowska, Składowa, Ułańska, Jana Pawła II, Podgrodzie;

8. Osiedle „Bratkowice” – obejmujące ulice:

Agatowa, Błogosławionej Lament, Braterska, Bursztynowa, Diamentowa, Medyczna, Młodzieżowa, Papieska, Szafirowa, Szmaragdowa, Topazowa, Turkusowa, Watykańska, Osiedle Bratkowice, Tuszewska;

9. Osiedle „Górki” – obejmujące ulice:

Działowa, Górna, Graniczna, Sobocka, Jasna, Jastrzębska, Kurpińskiego, Mała, Młyńska, Moniuszki, Ogińskiego, Partyzantów, Paderewskiego, Piątkowska, 17-go Stycznia, Szymanowskiego, Środkowa, Podgórna, Wieniawskiego, Łąkowa, Łęczycka, Miodowa, Nałkowskiej, Otolanka, Orzeszkowej, Prusa, Rzemieślnicza, Sadowa, Tuwima, Wiatrakowa, Wiosenna, Wiśniowa, Wyspiańskiego, Zachodnia, Zagórska, Żeromskiego;

10. Osiedle „Henryka Dąbrowskiego” – obejmujące ulice:

Asnyka, Bociana, Botaniczna, Uchańska, Mickiewiczza, Norwida, Osiedle Henryka Dąbrowskiego, Piaskowa, Spokojna, Starościńska, Słowackiego, Szkolna, Topolowa, Wojska Polskiego, Żabia, Garbarska, Żwirowa.

9. Bilans materiałów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy miejskiej Łowicz – stan aktualny

Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że na terenie Łowicza znajdują się następujące ilości i rodzaje wyrobów zawierających azbest.

Tab. 2. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Łowicz

(stan na dzień 29. 10. 2009 r.)

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Ilość wyrobów zawierających azbest	
	m ²	Mg*
Płyty faliste azbestowo-cementowe (m ²)	148 883,00	1 742,71**
Płyty płaskie azbestowo-cementowe (m ²)	15 557,00	171,13
Izolacje natryskowe środkami zaw. azbest	537,00	5,91

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Ogółem	164 977,00	1 919,75
Rury azbestowo-cementowe (wodociąg)		7,21
Otulina izolacji sieci ciepłej		10,97
Ogółem		1 937,93

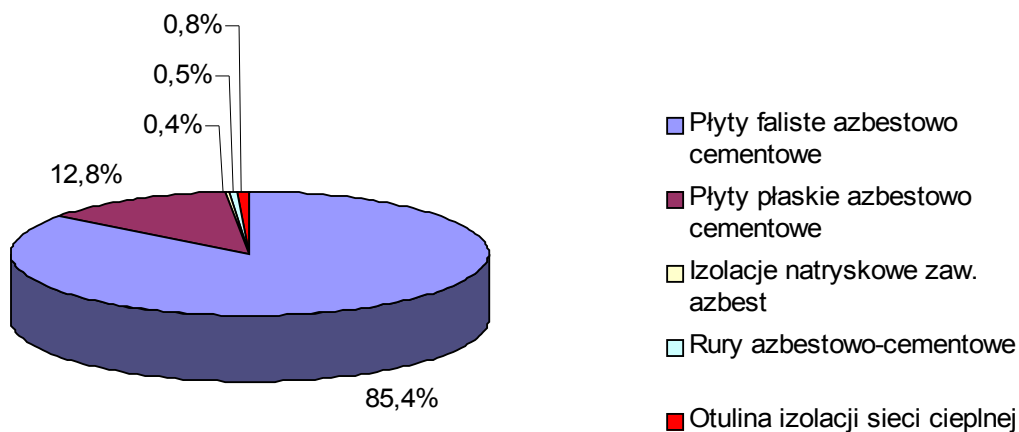
* przy przeliczeniu danych przyjęto, że 1 m² płyty azbestowo-cementowej waży 11 kg,

** - 148 883,00 m² po przeliczeniu na tony wynosi 1637,71 Mg, dodana wartość 105,00 Mg wynikająca z inwentaryzacji jest bez przeliczenia

Całkowita ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta Łowicza wynosi **1 937,93 Mg**, w tym: 20,19 Mg w budynkach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola), 154,42 Mg w budynkach wielorodzinnych (gdzie 70,79 Mg płyt azbestowych zostało zabudowanych), 130,11 Mg w większych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą, 7,21 Mg rur wodociągowych azbestowo-cementowych oraz 10,97 Mg otuliny (zawierającej azbest) izolacji sieci ciepłej.

Największy udział w całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest – 85,4 % mają płyty faliste azbestowo-cementowe faliste, znacznie mniejszy udział mają płyty płaskie azbestowo-cementowe – 12,8 %; otulina izolacji ciepłej – 0,8 %, rury azbestowo-cementowe – 0,5 % oraz izolacje natryskowe zawierające azbest – 0,4 %.

Rys. 1. Rodzaje wyrobów azbestowych występujących na terenie miasta Łowicz

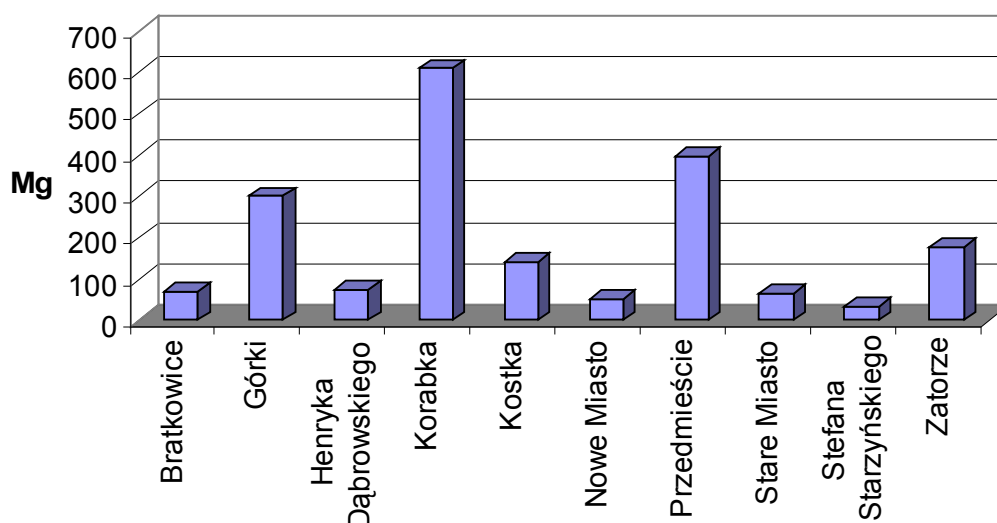
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

W tab. 4 przedstawiono ilości materiałów zawierających azbest znajdujących się w obiektach budowlanych na terenach osiedli (z wyłączeniem rur azbestowo-cementowych sieci wodociągowej oraz otuliny izolacji cieplnej zawierającej azbest).

Tab. 4. Ilość wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie w poszczególnych osiedlach Łowicza

Osiedle	Ilość Mg
Bratkowice	68,46
Górki	300,32
Henryka Dąbrowskiego	74,64
Korabka	610,18
Kostka	141,30
Nowe Miasto	51,23
Przedmieście	397,58
Stare Miasto	64,67
Stefana Starzyńskiego	34,03
Zatorze	177,34
Ogółem	1919,75

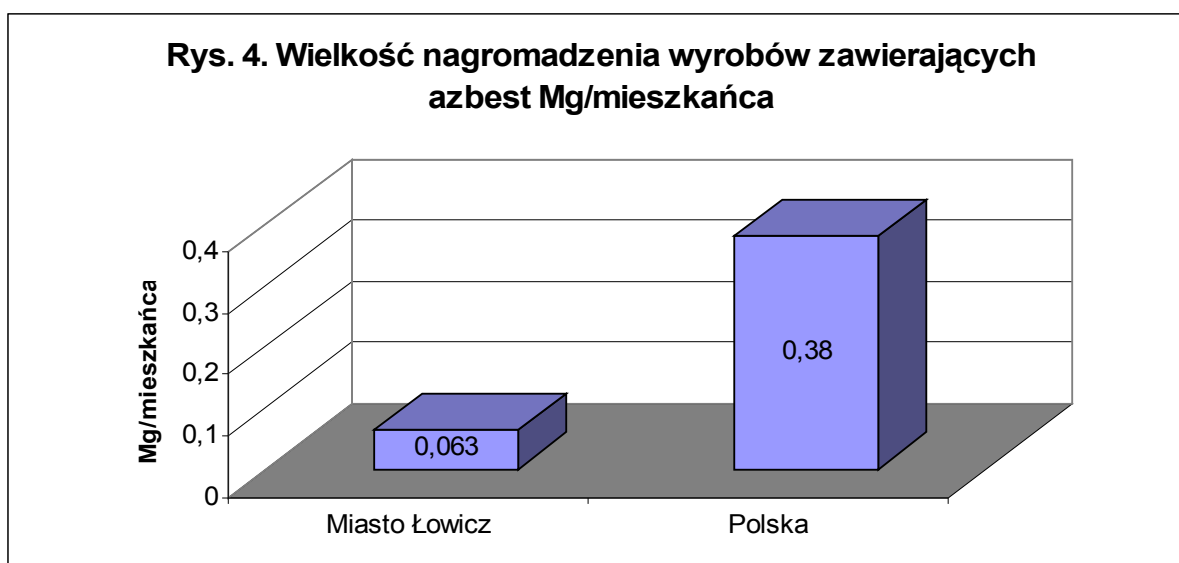
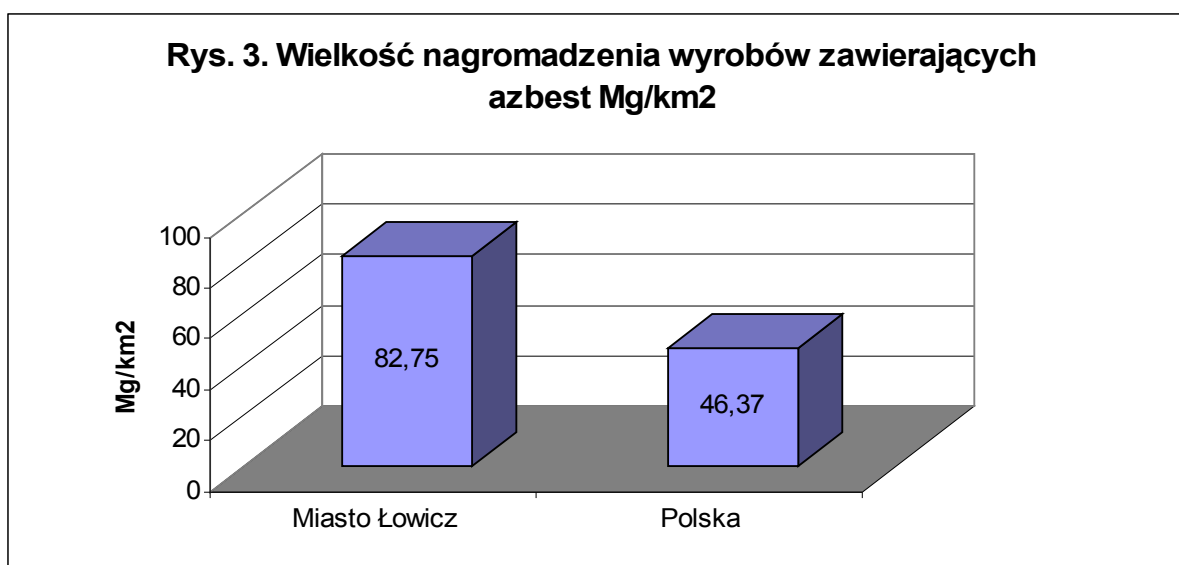
Rys. 2. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych osiedlach miasta Łowicza

Największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w osiedlach: Korabka, Przedmieście i Górki. Najmniejsze w osiedlach: Stefana Starzyńskiego, Stare Miasto i Bratkowice.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadająca na 1 km² powierzchni miasta Łowicza wynosi **82,75 Mg**. Natomiast ilość wyrobów zawierających azbest przypadająca na 1 mieszkańca miasta – **0,063 Mg**. Ilość materiałów azbestowych przypadająca na 1 km² powierzchni w Łowiczu jest prawie dwukrotnie większa od oszacowanej dla 2009 r. średniej dla Polski **46,37 Mg/km²**, natomiast ilość wyrobów przypadająca na jednego mieszkańca Łowicza jest sześć razy niższa od oszacowanej średniej dla kraju, która wynosiła **0,38 Mg/mieszkańca**.

Informacje dotyczące oceny stanu technicznego materiałów zawierających azbest zostały przekazane przez właścicieli/zarządzających budynkami wielorodzinnymi, gdzie prawie

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

wszystkie materiały posiadały III stopień pilności. Zgłoszone dane dotyczące materiałów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej (przedszkola) – II stopień pilności, a zakładów produkcyjnych - II lub III stopień pilności. Wśród dostępnych danych nie odnotowano informacji o materiałach zawierających azbest wymagających bezzwłocznej wymiany lub naprawy (I stopień pilności).

Właściciele większości obiektów z zabudowy jednorodzinnej nie przekazali informacji o ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Uzupełnienie danych w tym zakresie jest niezbędne do prawidłowej realizacji programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Łowicza.

Z informacji przekazanych przez firmy prowadzące działalność w zakresie demontażu, zbierania i transportu materiałów azbestowych wynika, że w 2009 roku z dwóch przedszkoli zdemontowano i unieszkodliwiono 8,51 Mg wyrobów zawierających azbest (3,86 Mg z Przedszkola Nr 2 i 4,65 Mg z Przedszkola Nr 1).

10. Prognozowane ilości wytwarzanych (usuwanych) odpadów zawierających azbest oraz przewidywane koszty ich usuwania i unieszkodliwiania

Przyjmując założenia zawarte w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” o ilości powstających (usuwanych) odpadów z azbestem dla trzech okresów od 2009 do 2032 roku, określono przybliżone wartości wytwarzanych odpadów zawierających azbest dla Gminy miejskiej Łowicz.

Przewiduje się, że w poszczególnych okresach usunięte zostaną następujące ilości materiałów azbestowych:

- od 2009 do 2012 r. – 542,62 Mg (28%),
- od 2013 do 2022 r. – 678,28 Mg (35%),
- od 2023 do 2032 r. - 717,03 Mg (37%).

Największe koszty będą związane z usuwaniem materiałów azbestowych z terenu zabudowy jednorodzinnej.

Koszty demontażu i utylizacji płyt azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie są bardzo zróżnicowane i ulegają dużym wahaniom. Średnia cena za usługi obejmujące: demontaż, transport i składowanie płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w budownictwie,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

przyjęta w przedsiębiorstwach działających na terenie Województwa Łódzkiego wynosi **ok. 30 zł/m²**.

Zakładając, że 1 m² płyty waży ok. 11 kg można przyjąć, że koszt usunięcia i unieszkodliwienia 1 Mg materiałów azbestowych wynosi ok. 2 727 zł. Koszt usunięcia i unieszkodliwienia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Łowicz wyniesie **ok. 5 284 735 zł**.

Wielu właścicieli nieruchomości znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, dlatego konieczne jest podjęcie działań pozwalających na dofinansowanie prac związanych z wymianą pokryć dachowych zawierających azbest.

Zgodnie z założeniami, gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowiska odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów.

11 Harmonogram i koszty realizacji zadań

Do najważniejszych działań objętych harmonogramem zaliczyć należy:

- Opracowanie regulaminu dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji.
- Prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców o wpływie azbestu na zdrowie i środowisko oraz zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest.
- Coroczna aktualizacja istniejącej bazy danych o materiałach zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.
- Cykliczna aktualizacja programu usuwania azbestu.
- Systematyczne zmniejszanie ilości wyrobów zawierających azbest aż do całkowitej ich eliminacji w 2032 roku z podziałem na okresy - 2010-2012, 2013-2022, 2023-2032.
- Zapewnienie środków finansowych z funduszu gminnego oraz pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska (i innych) na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.
- Monitorowanie realizacji programu - coroczne sprawozdania z realizacji programu.

Program obejmuje zasięgiem cały obszar gminy miejskiej Łowicz. Określony w Programie system gospodarki odpadami zawierającymi azbest zapewni usunięcie wyrobów zawierających azbest do roku 2032 zgodnie z obowiązującymi przepisami. Uniemożliwi również niewłaściwe

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

postępowanie z wyrobami azbestowymi podczas procesu demontażu, usuwania i unieszkodliwiania. Efektem ekologicznym realizowanych działań będzie likwidacja wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, co odniesie korzystny wpływ zarówno na zdrowie mieszkańców jak i na stan środowiska.

Nie planuje się budowy składowiska (lub kwatery) odpadów niebezpiecznych, przyjmującej odpady zawierające azbest.

Skala zadań zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter regionalny a ewentualne negatywne oddziaływanie podjętych działań będzie miało zasięg lokalny.

Tab. 6. Harmonogram działania na lata 2010-2032

Lp.	Działanie	Szacunkowy koszt w tys. zł	Termin realizacji
1	Opracowanie regulaminu dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji	Bez kosztów	2010
2	Prowadzenie działalności informacyjnej wśród mieszkańców o wpływie azbestu na zdrowie i środowisko oraz zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest	25	2010-2032
4	Coroczna aktualizacja bazy danych o materiałach zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy	10	2010-2032
5	Cykliczna aktualizacja programu usuwania azbestu	10	2010-2032
6	Usuwanie 1937,93 Mg materiałów zawierających azbest: -ok. 542,62 Mg, -ok. 678,28 Mg, -ok. 717,03 Mg	- 1 480 - 1 850 - 1 955	-2010-2012 -2013-2022 -2023-2032
7	Zapewnienie środków finansowych z funduszu gminnego oraz pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska (i innych) na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	20	2010-2032
8	Monitorowania realizacji programu - coroczne sprawozdania z realizacji programu	Bez kosztów	2010-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Potencjalne niekorzystne oddziaływania na stan środowiska mogą wystąpić jedynie w przypadku braku realizacji założeń „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza”, wśród nich należy wymienić - szkodliwe oddziaływanie na środowisko w przypadku nieodpowiedniego postępowania podczas samodzielnego demontażu i składowania wyrobów azbestowych, powodujące:

- zwiększenie stężenia pyłu azbestowego w powietrzu,
- możliwość skażenia gleby i wody wskutek niewłaściwego składowania lub gromadzenia wyrobów zawierających azbest,
- możliwość zanieczyszczenia środowiska na skutek składowania materiałów azbestowych w miejscach niedozwolonych („dzikie wysypiska”).

W ramach działań informacyjno-edukacyjnych mieszkańców dot. szkodliwości działania azbestu na zdrowie i środowisko oraz prawidłowego postępowania z materiałami zawierającymi azbest proponuje się m. in.:

- publikację informacji w lokalnej prasie,
- przygotowanie na stronie internetowej gminy materiałów nt. wyrobów zawierających azbest,
- przedstawianie ogłoszeń na tablicach ogłoszeń,
- przekazywanie ulotek informacyjnych o azbecie i obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania mieszkańcom posiadającym wyroby azbestowe,
- organizowanie spotkań z mieszkańcami.

Szacuje się, że przeciętne roczne koszty przeznaczone na kampanię edukacyjno-informacyjną będą wynosić ok. 1 100 zł.

Z przedstawionego w harmonogramie szacunkowego kosztu realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest wynika, że podstawowe znaczenie mają koszty związane z usuwaniem materiałów azbestowych. Większość kosztów poniosą właściciele budynków jednorodzinnych oraz właściciele innych obiektów budowlanych (firm, zakładów, spółdzielni mieszkaniowych, samorządów).

Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien być w jak największym stopniu pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji pożyczek funduszy ochrony środowiska.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) samorząd gminny może pozyskiwać na realizację programu

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

usuwania azbestu środki finansowe z NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz GFOŚiGW. Środki z funduszy ochrony środowiska są wydatkowane zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Z 2005 r. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.).

Wsparcie finansowe może być w postaci dotacji lub niskooprocentowanego kredytu. W przypadku pożyczek najbardziej preferencyjne oprocentowanie otrzymają samorządy najbiedniejsze (o niskim dochodzie budżetowym na mieszkańca). Z kredytów preferencyjnych mogą korzystać osoby fizyczne, prowadzący działalność gospodarczą, samorządy i utworzone przez nie jednostki organizacyjne, jednostki posiadające osobowość prawną oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.

Wsparcie finansowe dotyczy działań obejmujących demontaż, transport i utylizację materiałów azbestowych. Firma prowadząca prace jest zobowiązana do posiadania odpowiedniego zezwolenia na prowadzenie prac związanych z usuwaniem azbestu.

Przykłady przyznawania przez różne gminy wsparcia finansowego na zadania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest:

1. Gmina Budzyń (Woj. Wielkopolskie)

Dofinansowanie z GFOŚiGW dla właścicieli nieruchomości zabudowanej z terenu gminy (tylko raz dla danego obiektu). Kwota dofinansowania zadania z zakresu usuwania wyrobów azbestowych wynosi – 15 zł za 1 m² likwidowanego pokrycia dachowego lub elewacji, jednak nie więcej niż 1 500 zł.

Wysokość środków przeznaczona na udzielenie dofinansowania określona będzie w planie wydatków GFOŚiGW na dany rok budżetowy.

2. Miasto Brzeg Dolny (Woj. Dolnośląskie)

Przewidziano dotacje ze środków GFOŚiGW dla osób fizycznych wykonujących zadanie związane z usuwaniem azbestu (dot. demontażu, zabezpieczenia, transportu i utylizacji odpadów zawierających azbest). Wielkość wsparcia – 80% poniesionych kosztów. W przypadku pozyskania przez gminę środków zewnętrznych na usuwanie azbestu z terenu Gminy Brzeg Dolny wysokość dotacji może wynieść 100% kosztów wykonanych działań. O przyznaniu środków decyduje kolejność złożenia wniosków oraz wysokość posiadanych na ten cel środków finansowych w danym roku na koncie GFOŚiGW.

3. Gmina Trzydnik Duży (Woj. Lubelskie)

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Dofinansowanie z GFOŚiGW przewidziano dla osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami. Wysokość dofinansowania wynosi 90% kosztów poniesionych na demontaż, zabezpieczenie, transport i utylizację odpadów, oczyszczenie terenu z pyłu azbestowego oraz na załadunek, transport i utylizację materiałów azbestowych ułożonych w pryzmach.

4. Gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie (Woj. Warmińsko-Mazurskie)

Współfinansowanie (w roku 2009) działań w zakresie usuwania azbestu ze środków GFOŚiGW obejmujące kompleksowo demontaż, transport i unieszkodliwianie pokryć dachowych azbestowo-cementowych budynków mieszkalnych położonych na terenie gminy, zakończone w terminie do dnia 31. 10. 2009 r. Jednorazowe dotacje, w wysokości nie przekraczającej 50% kosztów realizacji prac i nie większej niż 2 000 zł, przeznaczone są tylko dla osób fizycznych. Łączna kwota na przeznaczona na wsparcie działań związanych z usuwaniem azbestu wynosi 10 000 zł.

We wszystkich przypadkach podstawą wypłaty dofinansowania jest przedstawienie rachunku (faktury VAT) dokumentującego przeprowadzone prace.

Zalecenia dla rady gminy odnośnie planowania środków na realizację programu w corocznych budżetach.

Planowanie wielkości środków finansowych jakie w każdym roku powinny być przeznaczone przez gminę na realizację programu usuwania azbestu, zgodnie z określonym harmonogramem, jest trudne. Dotychczasowe działania gmin na terenie kraju w tym zakresie okazały się niewystarczające. Nie wiadomo, czy nawet przy zapewnionym wsparciu finansowym, odpowiednia liczba właścicieli obiektów budowlanych z materiałami azbestowymi zdecyduje się na wymianę pokryć dachowych. Jest to związane z koniecznością poniesienia kosztów związanych z położeniem nowego dachu.

Zasadnicze znaczenie będzie miało uchwalenie regulaminu przyznawania dofinansowania ze środków GFOŚiGW na usuwanie wyrobów azbestowych. Wielkość środków przeznaczonych na ten cel będzie zależała od możliwości finansowych gminy oraz od liczby zgłoszonych przez mieszkańców wniosków.

Przyjmując założenie, że dotacje ze wszystkich źródeł - na działania związane z usuwaniem, zgodnie z określonym harmonogramem, wyrobów zawierających azbest (należących do osób fizycznych, obiektów publicznych i podmiotów gospodarczych) pokryją 50% poniesionych kosztów, a w okresie od 2010 do 2012 roku planuje się poniesienie kosztów w wysokości 1 480

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

tys. zł, to dotacje pokrywające połowę kosztów poniesionych na demontaż, transport i utylizację odpadów azbestowych powinny wynosić ok. 246 tys. zł. rocznie. W latach 2013-2022 – ok. 93 tys. rocznie, natomiast w ostatnim okresie (2023-2032) ok. 98 tys. rocznie.

Podstawowymi wskaźnikami monitorowania Programu będą: ocena ilości zdjętych i unieszkodliwionych materiałów zawierających azbest znajdujących się na obiektach budowlanych oraz wzrost poziomu świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z azbestem. Szczegółowy wykaz proponowanych wskaźników przedstawiono poniżej.

Tab.7. Wskaźniki monitorowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza”

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Masa wytworzonych odpadów zawierających azbest powstałych podczas usuwania materiałów azbestowych z obiektów budowlanych	Mg/rok
2.	Masa wytworzonych odpadów zawierających azbest poddanych unieszkodliwieniu	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia wyrobów zawierających azbest	%
4.	Wykorzystanie środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu	%
5.	Liczba i rodzaj prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych	Liczba
6.	Liczba interwencji/wniosków zgłaszanych przez mieszkańców związanych z realizacją Programu i uzyskane efekty	Liczba

Stała analiza wymienionych wskaźników umożliwi przeprowadzenie oceny efektywności realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

12. Możliwości pozyskiwania środków finansowych

Środki budżetu państwa

Środki z budżetu państwa, pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki przeznaczone są m.in. na wspieranie: prac przygotowawczych (np. opracowywanie dokumentacji w zakresie oczyszczania z azbestu), opracowywanie programów (gminnych, powiatowych, wojewódzkich)

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

usuwania wyrobów zawierających azbest, wspieranie szkoleń lokalnych, czy działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Środki z funduszy ochrony środowiska

Fundusze ochrony środowiska na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym tworzone są z opłat za korzystanie ze środowiska ponoszonych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Część środków może być przeznaczana na działania związane z usuwaniem azbestu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Łodzi na 2009 r., w ramach Priorytetu 2. Ochrona powierzchni ziemi (działanie 2.4.) – na realizację prac związanych z unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest. Beneficjentami wsparcia przez WFOŚiGW w Łodzi mogą być: osoby prawne, gminy lub powiaty, spółdzielnie mieszkaniowe i osoby fizyczne.

Fundusz wspiera finansowo projekty związane z :

- likwidacją pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych na budynkach,
- rozbiórką budynków z płyt azbestowo-cementowych,
- likwidacją skutków wichur, w tym usuwania odpadów zawierających azbest,
- wymianą sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych na rury PCV,
- zakupu samochodów do transportu ładunków niebezpiecznych zawierających azbest.

Dofinansowanie dotyczy zadań obejmujących demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Fundusz nie wspiera finansowo działań polegających na położeniu nowego pokrycia dachowego.

Wysokość udzielonego wsparcia:

- do 90% całkowitego kosztu zadania w przypadku pożyczki,
 - do 40% w przypadku, gdy przedsięwzięcie jest współfinansowane ze środków EU lub NFOŚiGW, WFOŚiGW w Łodzi
 - do 80% w przypadku kredytu z dopłatą do odsetek.

Istnieje również możliwość uruchomienia programów na poziomie gminnym, przeznaczonych dla właścicieli obiektów w których występują materiały azbestowe. Częściowy zwrot kosztów następuje po przeprowadzeniu usunięcia wyrobów zawierających azbest po złożeniu przez właściciela dokumentów określających wielkość poniesionych kosztów.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ)

BOŚ jest bankiem finansującym inwestycje proekologiczne. Współpracuje z wieloma instytucjami finansowymi i dysponuje bogatą ofertą preferencyjnych oraz komercyjnych kredytów. BOŚ Odział w Łodzi współpracuje również z WFOŚiGW w Łodzi w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, realizowanych na terenie województwa łódzkiego.

Środki Unii Europejskiej

Samorządy i instytucje publiczne mogą tworzyć projekty w zakresie gospodarki odpadami. W tym również odpadami azbestowymi, które będą wspierane ze środków pochodzących z *Funduszy Strukturalnych*, gdzie w okresie 2007-2013 mogą być wykorzystywane środki w ramach programów operacyjnych. Środki te mogą być przyznawane m. in.: jednostkom samorządu terytorialnego oraz ich związkom, spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym, gminom oraz rolnikom.

Wsparcie na działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w okresie 2009-2015 można również uzyskać ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Przewiduje się, że w latach 2007-2013 będzie można pozyskać fundusze zewnętrzne na projekty dotyczące mieszkalnictwa. Jeżeli program zostanie zaakceptowany, to stworzy nowe źródło dotacji dla działań w zakresie usuwania wyrobów azbestowych z budynków mieszkalnych. Określenie wysokości środków unijnych, które będą przeznaczone na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w ramach istniejących programów pomocowych, nie jest możliwe.

13. Podsumowanie

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Głównym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza” jest likwidacja zagrożenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców związanego z obecnością materiałów azbestowych. Będzie to zadanie wieloletnie i wymagające poniesienia dużych kosztów. Zgodnie z założeniami określonymi w programie krajowym usuwanie wyrobów zawierających azbest powinno zostać zakończone w 2032 r. Podstawowe znaczenie w tym procesie będzie miało prawidłowe, zgodne z obowiązującymi przepisami, przeprowadzanie usuwania wyrobów zawierających azbest. Z tego względu bardzo istotne jest przybliżenie mieszkańcom informacji dotyczących bezpiecznej eksploatacji i usuwania materiałów azbestowych.

Całkowity koszt usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Łowicza wyniesie ok. 5 284 735 zł.

Wysokie koszty usuwania i unieszkodliwiania azbestu w wielu przypadkach przekraczają możliwości finansowe właścicieli nieruchomości, z tego względu niezbędne jest zapewnienie środków finansowych z funduszu gminnego oraz pozyskiwanie środków z funduszy ochrony środowiska (i innych) na wsparcie działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

14. Wykorzystane materiały

1. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (KPGO 2010)
2. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (PGOWŁ2011)
3. Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łowickiego na lata 2008-2012
4. Plan gospodarki odpadami dla miasta Łowicza w latach 2004-2011
5. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z Perspektywą do roku 2016
6. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
7. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski
8. Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009-2013, 1 sierpnia 2009, Ministerstwo Gospodarki

*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza*

9. Uchwała nr XXXVII/212/2004 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 30 grudnia 2004 r.
w sprawie utworzenia w mieście jednostek pomocniczych – osiedli, ustalenia
siedzib ich zarządów i uchwalenia ich statutów

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

ZAŁĄCZNIKI

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

Załącznik Nr 1.

Wykaz firm, które uzyskały decyzje Starosty Łowickiego na prowadzenie działalności w zakresie demontażu, zbierania i transportu materiałów zawierających azbest na terenie miasta Łowicza (wg stanu na dzień 20 listopada 2009 r.)

1. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe SUSZ – PAS Z Sp. z o.o.
99-416 Nieborów
2. Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjno-budowlanych HYDROPOL Sp. j. Krzysztof
Sobaszek i Paweł Żółtowski
ul. Krośniewicka 7
09-500 Gostynin
Tel/fax (024) 235 34 64
3. HYDROPOL Sp. z o.o.,
ul. Targowa 10 b
09-500 Gostynin
Tel/fax. (024) 235 29 51
4. Przedsiębiorstwo Produkcji Handlu i Usług „WiKaM” sp. z o.o.
ul. Lelewska 5
96-100 Skierniewice
5. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „ANWO”
ul. Jana Pawła II nr 80
99-400 Łowicz
Tel/fax. (046) 837 04 78
6. AM TRANS PROGRES Sp. z o.o.
ul. Sarmacka 7
61-616 Poznań
7. Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „OLKBUD” J.T.R. Olkiewicz Sp. j.
Gołębiew Nowy 4
99-300 Kutno
Tel. (024) 362 04 63

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

8. Zakład Budowlano – Montażowy Wiesław Kaluga
Arkadia 31
99-435 Mysłaków
Tel. 605 346 343

9. Zakład Remontowo – Budowlany Stanisława Karolczak
ul. Przełajowa 10 m 56
94-044 Łódź

10. Firma Marek Niewola
ul. Kostki Napieralskiego 4/36
94-056 Łódź

11. Firma „Bud – System” Michał Adamiak
ul. Próchnika 20
90-317 Łódź

12. POLONICA sp. z o.o.
ul. 1-go Maja 191
25-655 Kielce
Tel. (041) 345 56 40

13. Firma „ECO-PIEC” Marian Gajda
ul. Zamkowa 16 a
99-400 Łowicz
Tel. (046) 830 31 05

14. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego M J Sp. z o.o.
Reguły
ul. Graniczna 6
05-816 Michałowice
Tel. (022) 724 32 39

15. „GAJWI” P.P.H.U. Sp. j.
ul. Odyńca 24
93-154 Łódź
Tel. 501 028 153

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

16. Zakład Remontowo – Budowlany „AMBROŻY” Sp. z o.o. Wiesława Śliwińska
Kazimierz Ambroży
ul. Meissnera 1/3 lok. 222
Biuro: ul. Piekarska 20
00-264 Warszawa
Tel. 831 07 64
17. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Abba Ekomed Sp. z o.o.
ul. Moniuszki 11/13
87-100 Toruń
18. Firma Wielobranżowa „Wolt Center” Grzegorz Lewandowski
Nowa Biała 1 a
09-411 Stara Biała
Tel. (024) 365 63 92
19. „A.M.S.” s.c. Adam Stefankiewicz i Piotr Stefankiewicz
ul. Obr. Pokoju 15
95-100 Zgierz

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

Załącznik nr 2 (wzór)

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji

przemysłowej:

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I.	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Suma punktów oceny
Stopień pilności I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)	65 i więcej punktów
Stopień pilności II (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)	powyżej 35 do 60 punktów
Stopień pilności III (ponowna ocena w terminie do 5 lat)	do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię Właściciel / Zarządca Adres

data

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Załącznik nr 3 (wzór)

INFORMACJA*) O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
.....
.....
 2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{**)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres.....
.....
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres.....
.....
 3. Tytuł własności
 4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾.....
.....
 5. Ilość (m², tony)³⁾.....
 6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾.....
 7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾.....
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji.....
.....
 8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....
- (podpis)

*Objaśnienia:

^{*)} Zgodnie z wzorem zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1876.

^{**)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – załącznik nr 1 do rozporządzenia

ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza*

Data.....

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

Załącznik nr 4 (wzór)

INFORMACJA*)
O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE
ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca**):

a) osoba prawna - nazwa, adres.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres.....

3. Tytuł własności

.....
.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

.....
.....

5. Ilość (m², tony)³⁾

.....

6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów

.....

7. Planowane usunięcia wyrobów:

a) sposób.....

b) przez kogo.....

c) termin.....

8. Inne istotne informacje⁴⁾.....

.....

***Objaśnienia:**

*) Zgodnie z wzorem zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1876.

1**) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

(podpis)

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

Załącznik Nr 5

WZÓR

OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

wzór

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
górną ($h_1 = 40\% H$) zawierającą literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
dolną ($h_2 = 60\% H$) zawierającą wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

KARTA EWIDENCJI ODPADU ^a				Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu									
Rodzaj odpadu									
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ^b									
Posiadacz odpadów ^c				Adres ^d					
Nr REGON				Telefon/faks					
Działalność w zakresie: ^e									
W ☐		Zb ☐		Od ☐		Un ☐			
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^f	Masa przyjętych odpadów [Mg] ^f	Nr karty przekazania odpadu	Gospodarowanie odpadami				Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
				We własnym zakresie					Odpady przekazane innemu posiadaczowi odpadów
				masa [Mg] ^g	metoda odzysku R ^h	metoda unieszkodliwiania D ⁱ	masa przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części [Mg] ^j	masa [Mg] ^f	nr karty przekazania odpadu

Objaśnienia:

- ^a Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.), oraz prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495).
- ^b Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- ^c Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów. W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- ^d Adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- ^e Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk odpadów, Un - unieszkodliwianie odpadów.
- ^f Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ^g Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie. W przypadku prowadzącego stację demontażu podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie łącznie z masą przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji.
- ^h Symbole R określają procesy odzysku polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji lub materiałów lub energii wraz z ich wykorzystaniem zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ⁱ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ^j Podać masę przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji, przeznaczonych do ponownego użycia, powstałych na skutek przetworzenia w stacji demontażu.

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza**

Załącznik nr 5
„Wzór karty ewidencji odpadu”.

Karta ewidencji odpadu ^{a)}				Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu									
Rodzaj odpadu									
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ^{b)}									
Posiadacz odpadów ^{c)}				Adres ^{d)}					
Nr regon				Telefon/ faks					
Działalność w zakresie: ^{e)}									
w ?		zb ?		Od ?		Un ?			
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{f)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ^{f)}	Nr karty przekazania odpadu	Gospodarujemy odpadami				Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
				We własnym zakresie			Odpady przekazane innemu posiadaczowi odpadów		
				Masa [Mg] ^{g)}	Metoda odzysku R ^{h)}	Metoda unieszkodliwiania D ⁱ⁾	Masa przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części [Mg] ^{j)}		Masa [Mg] ^{g)}

Objaśnienia:

a) Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.), oraz prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495).

b) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.

c) Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów. W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

d) Adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.

e) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk odpadów, Un - unieszkodliwianie odpadów.

f) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

g) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie. W przypadku prowadzącego stację demontażu podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie łącznie z masą przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji.

h) Symbole R określają procesy odzysku polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji lub materiałów lub energii wraz z ich wykorzystaniem zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

i) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

j) Podać masę przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji, przeznaczonych do ponownego użycia, powstałych na skutek przetworzenia w stacji demontażu.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla
miasta Łowicza

Załącznik nr 7

WZÓR

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ^b	
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e	
Telefon/faks	Telefon/faks ^d	Telefon/faks	
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON	
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f			
Kod odpadu	Rodzaj odpadu		
Data/miesiąc ^g	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^d	Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

- ^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Łowicza

- c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.
- g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.
- h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- i Dotyczy odpadów niebezpiecznych.